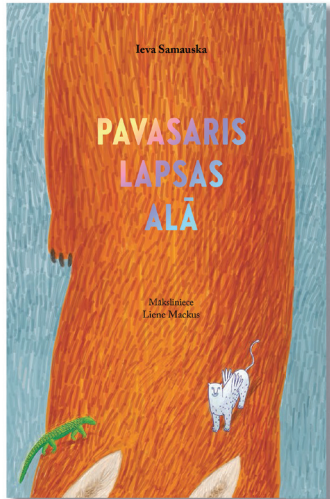

"LIELS UN MAZS" IEROSMES MATERIĀLI IZMANTOŠANAI MĀCĪBU PROCESĀ SKOLĀS, BIBLIOTĒKĀS UN MĀJĀS

Pavasaris lapsas alā

Ieva Samauska
Māksliniece Liene Mackus
Liels un mazs, 2019
ISBN: 978-9934-574-30-6

Sinopse

Krājuma „Pavasaris lapsas alā” dzejoļi veido stāstu par divu gadalaiku – ziemas un pavasara nomaiņu, pievēršoties poētiskam dabas norišu vērojumam. Taču abi gadalaiki šoreiz rakstāmi ar lielo burtu – Ziemā un Pavasarim, jo vienlaikus tās ir arī divu būtņu, divu raksturu attiecības, kas līdzinās reālu bērnu attiecībām bērnudārzā un skolā: konkurencei, kautrībai, simpātijām, pāridarījumiem, kopīgiem piedzīvojumiem. Ziemā, kurai dažkārt tikusi neveiksmīniece un „sliktās meitenes” loma, cenšas atdarīt veiksmīniekam un aktīvistam Pavasarim, uz visu garo ziemu iespundējot viņu kādā lapsas alā, kur viņš pārdzīvo bailes un nomāktību, taču nepadodas un kaļ atbrīvošanās plānus, līdz izdodas atrast izeju. Bet varbūt draudzība tomēr ir iespējama un Ziemā pēc tās ilgojas?

Grāmata piemērota jaunākā skolas vecuma bērniem, sākot no 9 gadu vecuma.
Grāmatas izdošanu atbalstījis Valsts kultūrkapitāla fonds.

Par autori:

Ieva Samauska (1969) ir daudzu bērnu iemīļotu dzejoļu un stāstu autore. „Liels un mazs” izdotas trīs viņas grāmatas – „Kā uzburt sniegu” (2006), „Čarlīnes deguns” (2016) un „Pikucīšu piedzīvojumi” (2018). Ieva Samauska vairākkārt nominēta Jāņa Baltvilka balvai bērnu literatūrā un Latvijas Literatūras gada balvai, 2015. gadā saņēmusi Pastariņa prēmiju.

Par ilustratoru:

Mākslinieces **Lienes Mackus** (1984) ekspresīvās ilustrācijas, kurās galveno varoņu tēliem radoši izmantoti viduslaiku bestiāriju motīvi, atspoguļo bērnu pretrunīgās emocijas un ceļu uz izpratni par pasaules harmoniju. Māksliniece ieguvusi maģistra grādu Latvijas Mākslas akadēmijas Tēlniecības nodaļā, veido instalācijas, strādā animācijā un ilustrē grāmatas.

UZDEVUMI UN AKTIVITĀTES

Saruna „Ziemas zeķītes”

Izlasi dzejoli „**Fotogrāfija ar zeķītēm**”. Vai pēc izskata var spriest par cilvēku? Kāpēc – jā, kāpēc – nē? Kā tu skaidrosi sakāmvārdu „neskati vīru no cepures”?

Saruna „Es esmu spēks”

Izlasi dzejoļus „**Kāpēc ziema tā darīja?**”, „**Plāns X**”, „**Zaļais bullēns**”. Ko, pēc tavām domām, nozīmē „cienīt sevi”? Ko tu gribētu sevī pilnveidot?

Saruna „Vai no savām izjūtām jākautrējas”

Izlasi dzejoļus „**Priekšnojautas**”, „**Un vēl**”, „**Notikums ar cirsliņti**”, „**Prieks**”. No kurienes rodas izjūtas (emocijas)? Kā izpaužas prieks, bailes, vainas sajūta un citas emocijas? Kā tu vari ietekmēt savas izjūtas (emocijas)? Vai, tavuprāt, ar kādu jārunā par savām izjūtām? Kā tu vari ietekmēt citu cilvēku izjūtas?

Saruna „Pieskarties izpētot”

Izlasi dzejoļus „**Kāpēc ziema tā darīja**”, „**Kā iepriecināt zimu, saraksts**”, „**Notikums ar cirsliņti**”. Ko nozīmē „iejusties cita ādā”? Kā neieklausīšanās var ietekmēt cilvēku savstarpējās attiecības?

Uzdevums „Vai ziema var draudzēties ar pavasari?”

Izlasi dzejoļus „**Bet varbūt viss daudz agrāk sākās?**”, „**Kā iepriecināt zimu, saraksts**” un „**Pastkarte**”. Kāda uzvedība palīdz uzturēt labas attiecības ar citiem cilvēkiem? Kā tu sevi raksturotu kā draugu? Vai draugiem jābūt līdzīgiem? Kādas īpašības tu augstu vērtē savā draugā, kāpēc? Ko tu būtu gatavs darīt drauga labā? Kā nepazaudēt savus mērķus, ideālus, vērtības draudzībā? Izveido kolāžu „**Draudzīga klase**”, „**Draudzīga ģimene**”.

Diskusija „Notiek tas, kam tic”

Izlasi dzejoļus „**Priekšnojauta**”, „**Plāns X**”, „**Kā iepriecināt zimu, saraksts**”, „**Kramplauzis**”, „**Notikums ar cirsliņti**”. Kuros dzejoļos tu saskati kādu no šiem svarīgajiem tikumiem: patstāvība, drosme, nesavtīga devība, mērķtiecība, tolerance? Kā šādi tikumi vai to trūkums ietekmē cilvēka rīcību? Vai cilvēku izvēles un rīcību nosaka iekšēji vai ārēji faktori, un kādi, tavuprāt, tie ir? Analizē savas rīcības motivāciju: cik daudz tajā ir personiski izjustu (iekšēju) un cik daudz sabiedrībā pieņemto (ārēju) ētisko normu.

Pētījums „Pārziemošana”

Izlasi dzejoli „**Ko kurš sargāja**”, „**Lāča sapnis**”. Izpēti dažādu dzīvnieku un putnu pielāgošanos gadalaikiem: gājputnu migrāciju, pārziemošanas paņēmienus, ziemas miegu. Kādus ziemotājus tu pats esi šoziem sastapis?

Uzdevums „Pavasara dienasgrāmata”

Izveido un salīdzini divus pavasara iestāšanās pazīmju sarakstus:

1. Mani vērojumi par pavasara iestāšanos dabā.
2. Dzejoļos atrodamās pavasara iestāšanās pazīmes.

Uzdevums „Ja lapsa būtu cilvēks”

Izlasi dzejoļus „**Lapsas lēciens**”, „**Brīnums**”, „**Laimīgā diena**”, „**Pelū radio**”. Kā tu raksturotu cilvēkus, kura īpašības ir tādas pašas kā dzejoļos aprakstītajiem dzīvniekiem (lapsām, pelēm, kurmītim)? Personifikācija kā literārs paņēmiens. Noskaidro, kā ar tēlu palīdzību var atklāt cilvēka raksturu.

Uzdevums „Piecrinde”

Izveido savu piecrindi, kas apkopo izjūtas un domas par grāmatā lasīto un paša piedzīvoto. Ieteicamās tēmas: pavasaris, ziema, draudzība, atriebība, ilgas, nepadošanās, satikšanās, prieks.

Pirmā rinda ir viens vārds, kas nosauc tēmu (parasti lietvārds).

Otrā rinda ir izvēlētās tēmas apraksts divos vārdos (biežāk izmanto īpašības vārdus).

Trešā rinda ir trīs vārdi, kas raksturo darbību dotajā tēmā.

Ceturtā rinda ir no četriem vārdiem veidota frāze, kas izsaka izjūtas par tēmu.

Piektā rinda – viens vārds, kas ir sinonīms pirmās rindiņas vārdam un vēlreiz izsaka tēmas būtību.

Piemērs:

Pavasaris.

Gaišs, saulains.

Plaukšana, ledus iešana, putnu dziesmas.

Prieka, spēka, gaismas atgriešanās laiks.

Atmoda.